

6.2 Prielinksnių konstrukcijos

Prielinksnis – nekaitomas žodis, einantis prieš daiktavardžio linksnį ir padedantis reikšti jo ryšius su kitų žodžių formomis.

Dauguma prielinksnių vartojami su kuriuo nors vienu linksniu:

- kilmininku (*ant, be, dėl, iki, ligi, iš, nuo, prie*);
- galininku (*apie, į, pas, pro, pāskui*);
- įnagininku (*su, ties*).

Prielinksnis kartu su priklausomu nuo jo linksniuojamu žodžiu sudaro prielinksnio konstrukciją.

Prielinksnis **už** skirtingomis reikšmėmis vartojamas su dviem linksniais:

- kilmininku (*grįžo už valandos*);
- galininku (*dirba už pinigų*).

Prielinksnis **po** vartojamas net su trimis linksniais:

- kilmininku (*atėjo po pietų*);
- galininku (*dairėsi po pirkią*);
- įnagininku (*stovėjo po medžiu*).

1. Perskaitykite sakinius. Parašykite linksnį, su kuriuo vartojamas paryškintas prielinksnis.

Mes einame **į** universitetą.
Jūs važiuojate **į** stotį.
Aš žiūriu **į** mokytoją.

Aš esu **iš** Lietuvos.
Marija yra **iš** Vilniaus.
Erikas yra **iš** Čilės.

Prie gatvės stovi automobilis.
Prie stoties yra parduotuvė.
Aš gyvenu **prie** stadiono.
Mes dirbame **prie** ambasados.

Kava **su** pienu.
Bandelė **su** dešrele.
Pyragas **su** obuoliais.
Duona **su** vaisiais.
Makaronai **su** sūriu.

Kava **be** pieno.
Duona **be** cukraus.
Košė **be** sviesto.
Mėsa **be** druskos.
Pyragas **be** razinų.

Andrius eina **pas** Aliną.
Saulė eina **pas** mamą.
Ji važiuoja **pas** gydytoją.
Simona vėluoja **pas** kirpėją.

6.2 Prielinksnių konstrukcijos

Prielinksnis **už** skirtingomis reikšmėmis vartojamas su dviem linksniais:

- kilmininku (*grįžo už valandos*);
- galininku (*dirba už pinigus*).

Prielinksnis **po** vartojamas net su trimis linksniais:

- kilmininku (*atėjo po pietų*);
- galininku (*dairėsi po pirkimą*);
- įnagininku (*stovėjo po medžiu*).

2. Perskaitykite sakinius. Parašykite linksnį, su kuriuo vartojamas paryškintas prielinksnis.

Andrius **po** vakarienės ateis pas Aliną.
Po pietų lis lietus.

Už lango lijo lietus.
Parvažiuos **už** gero pusvalandžio.

Šuo palindo **po** stalu.
Po medžiu gali pasislėpti nuo lietaus.

Už darbą reikia sumokėti.
Linas atsiskaitė **už** Tomą.

Ant kalno stovi Gedimino pilis.
Ant kėdės kabo tėvo marškiniai.

Prie mokyklos yra parkas.
Prie kiosko stovėjo automobilis.
Prie stoties yra bilietų kasa.

Po savaitgalio prasideda darbo savaitė.
Po minutės ateisiu tau padėti.

Už valandos važiuosiu į miestą.
Už dviejų kilometrų yra gražus parkas.

6.2 Prielinksnių konstrukcijos

3. Perskaitykite tekstą ir pabraukite prielinksnius. Parašykite linksnį, su kuriuo vartojamas pabrauktas prielinksnis.

Stadionas jau buvo ištuštėjęs. Visur mėtėsi buteliai, popieriai, nuorūkos ir sudriskę vainikai. Tarp tų šiukšlių dabar visi ieškojo išbarstytų dviračio dalių. Tačiau ką nors radę, jie vogčiomis bruko sau į kišenes, kišo užančius, slėpė po suglamžytais laikraščiais. Nusiminę broliai paslankiojo, vienas nusitvėręs dviračio rėmą, kitas – pedalą, bet ir tuos netrukus numetė į šalį. Dar laimė, kad jie tarp šiukšlių aptiko savo lazdą, kuri galėjo išvesti juos iš to košmariško sapno. Kai Ugnius tvirtai sugniaužė ją, per jo ranką nubėgo virpulys. Jis padavė ją palaikyti broliui. Ir tas patvirtino, kad iš lazdos srovena kažkokia energija. Kai iškėlęs pasuko ją virš galvos, aplinkui sukilo popiergaliai, ledų pagaliukai, apelsinų žievės ir saulėgražų lukštai. Pasuolėse cinksėdami ėmė vartaliotis buteliai. Tada broliai palypėjo iki pat laiptų viršaus ir čia taip įsuko lazdą, kad net oras švilpė. Įelektrintos šiukšlės pakilo tartum paukščių pulkai ir susiliejo virš stadiono į vieną didžiulį verpetą. Jis sukosi kaukdamas, švariai iššluodamas visas pasuoles, takus ir pakrūmes. O kai Audriui pavargo ranka, ir jis nuleido lazdelę, visas tas šlamštas ėmė leistis ir lipti prie vagišių, prisikrovusių kišenes ir užančius dviračių dalių. Tie žmigai ir žmagai, kurie per tą viesulą dar plėšė vieni kitiems iš rankų dviračio ratus, rėmus, grandines ir vairus, dabar per keletą akimirkų pavirto aukštom, beveik tvarkingom šiukšlių kupetom.

j – galininkas

Kazys Saja „Būrimas obuolio sėklomis“

